

Disputatio medica inauguralis de haemoptöe sive sanguinis sputo

<https://hdl.handle.net/1874/345203>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE
HÆM OPTÖE
SIVE

SANGUINIS SPUTO.

QUAM
AUSPICE DEO OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,

M. D. Praxeos, & Institut. Med. Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, ac Nobilissima
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis, ritè
& legitimè consequendis,

Publice defendendam suscipit

SAMUEL DENYSSEN, SARDAMO-BATAV.

Ad diem 10. Martii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

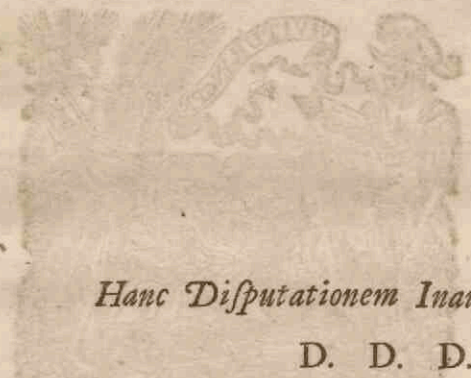
Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō Ibc xcii.

DEO TER OPT. MAX.
SUMMO MEDICO.

PARENTI CHARIS-
SIMO.

CONSANGUINEIS
CONJUNCTISSI-
MIS.

PRÆCEPTORIBUS
CELEBERRIMIS.

Hanc Disputationem Inauguralem

D. D. D.

SAMUEL DENYSSEN,

AUCT. & RESP.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
HÆMOPTOË
SIVE
SANGUINIS SPUTO.

THESIS I.

Ualibus ac quantis Homo, creaturarum creatura nobilissima, sed, proh dolor! etiam miserima, continuo omnigenis prematur miseris, notius est, quam ut prolixâ alicujus explicatione egeat: sufficiet mihi, pro Gradu Doctorali disputaturo, ex amplo morborum campo unicum tractare, *Hæmoptoen* scil. sive *sanguinis sputum*, in cujus messem falcem meam immittere, ac pro ingenii modulo hoc thema resolvere, in animum induxi.

I I.

In hoc itaque morbo, ut & in omnibus aliis ritè tractandis, ordo est, nec non vulgò recepta methodus, quibus uti non incongruum fore existimo: non autem *Etymologiam*, pro ut unicuique satis notam, longa quadam seriè deducemus; sed hujus morbi *definitionem*, *differentias*, *causas* tam *internas*, quam *externas*, *signa diagnostica*, *prognostica*, ut & *curationem*, breviter dabimus.

I I I.

Hæmoptoë, sive *sputum sanguinis*, in genere quidem *omnem sanguinis per os rejectionem* significat; proprie tamen, dequâ nobis præcipue hic sermo est, pro *eâ sanguinis per os ejectione*, qua ex *pulmone*, *thorace*, & *aspera arteria* procedit, habetur.

I V.

Datâ definitione, ad hujus mali *Differentias* accedimus, quæ innumeræ ab Auctoribus recensentur; verum paucas, easque præcipuas, breviter perstringemus: ratione itaque *quantitatis* sanguinis, sputa differunt; vel enim *copiosa*, vel *pauca* sunt: ratione *qualitatis* ab invicem distinguuntur; alia enim sunt *tenuia* & simul *acria*, alia *crassiora*, & *insipida* ferè, alia *spumosa*, alia *livida*, alia *nigricantia*, vel *tantillo puris* permixta: ratione *modi* excernendi ultimo discrepant; hæc enim cum *tussi*, illa cum *screatu*, hæc *cum*, illa *sine dolore* ejiciuntur.

V.

Hiscæ præmissis, ad *causas* transeamus, quæ variæ sunt, quæque plurimum in *internas* & *externas* dividi solent. *Internæ* referri possunt ad *materiaturam* & *structuram*: ad *materiaturam*, quatenus sanguis peccet *quantitate*, *qualitate*, vel *motu*: ad *structuram* pertinet nimia *vasorum* vel *angustia* vel *laxitas*.

V I.

Causæ externæ immediatè hunc morbum producentes sunt, *ictus*, *casus*, *vulnus*, &c. *Mediatæ* vero causæ sunt omnia illa, quæ *massam sanguineam* augere, depravare, & *motum ejus* accelerare valent, ut *victus plenior*, *vitiosus*, *exercitia corporis* vehementiora, &c. quæ omnia passim ab Auctoribus sub rebus non naturalibus comprehenduntur.

V I I.

Causis tam internis quam externis breviter recensitis, ad earum *facultates* accedimus. Inter causas itaque internas, sub nomine *materiaturatione* hunc morbum producere aptas, consideravimus. 1. *Sanguinis quantitatem*; quæ quomodo sputi sanguinis causa esse possit, ex sequentibus facile intelligetur: à nimia enim sanguinis copia, *vasa* in immensum distenduntur, *pori* & *tubuli* nimium dilatantur, & *particulæ* cum illis ratione *figurarum* & *magnitudinis* minus convenientes, simul affluunt & propelluntur; quæ cum liberum transitum non inveniant, obstructions pariunt, sanguis vero continuo à tergo insequens, & suo in cursu impeditus, in eas valde impingit; quo fit, ut
vafa

vasa distendantur ac dilatantur, quæ vasa tenuioris texturæ, seu angustiora, seu tantæ molis non capacia distenta ac dilatata, sanguinem quomodo quaquaversum emittunt.

V I I I.

2. Loco, in thesi quinta, sanguinem *vitiosa qualitate* posse peccare diximus, quæ sua acrimonia, sive ea sit *salsa*, sive *acida*, ad hunc morbum producendum quid valeat, breviter videamus, considerando nimirum, particulas acres tenerriam vasorum texturam fibrosam facillime erodere, quâ erosione undique factâ aperturâ, sanguinem ubique effluere, qui acredine sua pulmonum nervos, vel internam asperæ arteriæ membranam &c. irritans ac vellicans, majores spirituum influxus seu convulsiones excitat; quo fit, ut tussi irritatis partibus, materia contenta, nisi tenuis existat nimis, foras eliminatur; sanguinis verò particulæ falsæ ac acidæ, particulis ab utraque parte scindentibus constantes, fibras utique & vasorum poros dissolvere queunt; quâ factâ dissolutione, purpura illa vitalis largius profunditur, simili uti dictum modo.

I X.

3. Ibidem *motum* ejus indicavimus, quando nimirum à quacunque causâ sanguis fervidior ac turgidior reddatur, motusque ei fortior inferatur; unde vasa in majorem molem expanduntur, tandemque aperiuntur, & exitum sanguis per continui solutionem sollicitat.

X.

Nec minus ex *Vasorum culpa* (*Morbum structura* audiens) hic affectus exoriri solet, quatenus ista vel tenera nimis, vel gracilia, nonnunquam à motu violentiore, uti à *rustu*, *ictu*, *casu*, *vociferatione*, alioque exercitio vehementi disrumpuntur; vel in quantum ea laxa nimis & humida, quo ad oscula sua dehiscunt, & sanguinem è Circuitu erumpere sinunt: porro interdum, quatenus venæ, à frigore constrictæ & corrugatæ, cruorem non prompte trajiciunt, iste re-

stagnans arteriolas distendit, & ex earum osculis erumpit.

X I.

Perlustratis quodammodo *causis internis*, exponendæ nunc veniunt *causa externa seu procacitica*: Inter causas itaque externas *immediate* hunc morbum producentes, *thesi 6. ictus, lapsus, vulnus* enumerati fuere, qui si justo vehementiores acciderint, universum corpus concutiendo, non modo vaporum oscula dilatare, sed & dirumpere valent: à *vulnere* quomodo hic affectus excitetur, accuratiori inquisitione indigere non autumo.

X I I.

Inter causas denique externas *mediate* hunc morbum producentes, *Aëri* principem locum do, cum ille, & nos ambiens, & calefaciens, & refrigerans, diversissimis quas continet particulis, sanguinem in pulmone, & deinceps plurimum afficere & mutare valeat; ita ab aere ambiente, existente *frigido*, pori occluduntur, insensibilis transpiratio inhibetur, sanguisque in crassatur, sicque hic affectus causatur: huc itaque quadrat *Aph. 24. sect. v. frigida, velut nix, glacies, pectori immica, iusces movent, sanguinis eruptiones, ac catarrhos inducunt*: ab aere vero *calidiore* sanguis agitatur, attenuatur, ejus fermentationes augentur, motusque ejus acceleratur, adeoque ut tandem prægressis quibusdam jam enarratis causis vasa aperiuntur, ac rumpantur: sunt & præterea aliæ aëris facultates & permixtæ particulæ, quæ hunc affectum producere valeant, verum illas omnes enumerare non licebit, ne præscriptos brevis disputationis limites excedamus.

X I I I.

Quid *Cibi & potus* ad hunc morbum conferant, facile illi testari possunt, qui suo periculo id habent, quid sit sputum sanguinis; à *cibo enim generosiore ac succipleno* sanguinis massa multum augetur, quæ suâ *copiâ*, quid possit, ex *th. 7.* satis videre est: *Qualitate* vero cibus peccans, siue is sit acris, acidus aut falsus, sanguinem depravat, qui depravatus suos fortitur

fortitur effectus. *Vid. th. VIII.* Insuper notandum, vitiosis ciborum qualitatibus humores rarefieri, iisque motum plerumque impetuosiorem inferri, de quo diximus *in th. IX.* De assumptis medicamentis acidis, corrosivis, ac quadam acredine præditis, brevitati studens nil dicam.

X I V.

Non minus hic culpandus est potus, qui si frigidus assumatur corpore calente, sanguinem incrassat, ejusque motum sistit: calidus vero assumptus (uti omnia calida frequenter usurpata, juxta (*Aph. 16. Sect. 5.*) has affert noxas; *carnis effeminationem, nervorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis eruptiones, animi deliquia: hæc quibus mors: idem Celsus testatur, sic enim ait. Calor omnis & jecur & lienem inflammat, mentem hebetat, & ut anima deficiat, ut sanguis prorumpat, efficit.* Denique omnes vini potus generosiores huc referri possunt; sanguini enim calorem & stimulum addunt, ac ad exorbitantias invitant: notabile exemplum de quodam Studiofo, à vino potu in hoc malum incidente, narrat *Mab. in fund. Med. Phys. Cap. XIII.* Insuper ex nimio potu *Coffæ, Théè nostrum* affectum oriri posse abunde probant homines, qui sese ter quaterve quotidie ad gulam usque ingurgitant, cui mori licet abominabili hodie uterque sexus, præsertim fæmineus, utpote passionibus suis magis indulgens, stultæ honoris imaginarii captationis ergo, obsequitur.

X V.

Nunc ad motum pergimus, eique oppositam quietem; de quibus sufficit cum *Ovidio* dixisse,

Quod caret alterna requie durabile non est,

Hæc recreat vires, fessaque membra levat.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis,

Immodicus contra carpi utrumque labor.

X V I.

Sequuntur somnus & vigilia, quæ utraque modum excedentia, malum, uti *Hipp.* iisdem testatur verbis *Aph. 3. Sect. 2.* & *Aph. 71. Sect. 7.* Per somnum enim spiritus animales fiunt torpidi, ac ad actiones suas peragendas inepti, hinc omnia fermenta de-

ta debilitantur, ac humores visceri nec non glutinosi generantur: per *Vigilias* autem spiritus animales dissipantur, unde sanguis à naturâ suâ balsamicâ in acrem & noxiam constitutionem degenerat.

XVII.

Denique *Animi pathemata* huic malo non parum sunt obstruicantia, ut sunt *ira*, *letitia nimia*, *tristitia* &c. Ira quippe ac lætitia Spiritus perturbant, nec non parvam sanguini turgesceniam inferunt: per tristitiam verò sanguinis motus imminuitur, acidumque acre in eo augetur.

XVIII.

Ex *præternaturalium classe* culpanda venit *menstruum*, *navium*, *hæmorrhagie*, *hæmorrhoidumque suppressio*: hinc enim sanguinis dyfcrafia: hinc illæ lachrymæ.

XIX.

Sic *causis* tam internis quam externis, earumque *facultatibus* enarratis, nunc ad hujus affectus *signa diagnostica* procedimus, quæ pro causarum varietate varia sese produnt; si ergo à *Plethorâ* hic affectus excitetur, ilico ejus signa id nobis indicabunt, qualia sunt vasorum tam arteriosorum quam venosorum intumescencia, color faciei floridus & rubicundus, habitus corporis carnosus, pinguedine multa obsesus, appetitus imminutus, motus quidem moderati, ast graves, & lassitudinibus pleni, somnolentia &c. à *qualitate* verò sanguinis, nimia acredine peccantis, si hoc malum producat, ex signis supra citatis fere contrariis id animadvertere licebit.

XX.

Præterea hic inquirendum esset, qualis sanguis ex arteriis, qualis vero ex venis, faucibus, a capite, gingivis, pulmonibus, ex ventriculo, vel thorace promanet: verum ne hæc nostra disputatio in nimiam molem excrescat, de hujus disquisitionis determinatione, *Riverius*, *Dolens in suis Encyclopediis*, *Platerus*, *Willisius*, *Silvius*, aliique Practici, consulantur.

XXI.

Prognosin hujus affectus *Hipp.* generatim instituit, inquit. *Aph.*

Aph. 25. Sect. 1. Sanguis sursum quidem qualiscunque fuerit, malus: fit tamen interdum, ut talis sanguinis excretio innoxie contingat, naturâ motu quodam critico sanguinem per illas vias expungante, uti in mensium suppressione Riverius observavit: ratione causarum a vasorum rarefactione minus periculi imminet, quam ab eorundem apertione; si verò à vasorum ruptura ortum ducat sanguinis excretio, superioribus speciebus periculosior habetur, teste Riverio; nisi enim intra tertium vel quartum diem consolidetur, inflammatio succedit, quæ in suppurationem versa ulcus producit, ex quo Phtisis ortum trahit: unde Hipp. Aph. 15. & 16. Sect. 7. à sanguinis sputo, puris sputum, ex puris sputo, tabes. Vasorum vero erosio omnium periculosissima habetur, eamque incurabilem pronuntiat Galenus, partim propter ulcus insanabile, & gravia symptomata, quæ illam consequuntur; partim etiam propter acridinem sanguinis, illa symptomata perpetuò foventem.

X X I I.

Investigatâ sic pro ingenii viribus morbi naturâ atque cognitione, superest, ut *curandi methodum* proponamus; huic scopo inserviunt auxilia ex triplici fonte desumpta, *Chirurgico* nimirum, *Pharmaceutico*, atque *Diatetico*.

X X I I I.

Si itaque sanguinis copia nimia fuerit, ex *Chirurgico* fonte primo subministrat *Phlebotomia*, quæ pro viribus ægri magis vel minus larga instituenda est, ut sic vasa depleantur, eorumque pori & oscula restituantur: locum verò quod attinet, non est quod anxie inquiramus; *Riverius* illam utrobique tam in brachio quam in pede administrandam esse judicat; nec male, præsertim in pede in mulieribus, quibus menses non fluunt.

X X I V.

Ex fonte *pharmaceutico*, tanquam ex largissima remediorum scaturigine, plura se offerunt media; & primo quidem, si humorum saburra in corpore scateat, leniter purgantia, v. g. rhabarbarina, pulpa tamarind. manna calabr. passul. pruna, cassia, senna, syrup. rosar. solut. de cichor. fortiora purgantia, ut &

vomitória in hoc casu pro ut damnosa rejicimus : adhiberi quoque possunt clysteres lenientes , si alvus segnius suum faciat officium.

XXV.

Missis his universalibus, ad sanguinis pravam diathesin respicimus, nimirum ut ejus orgasmus ac æstus corrigatur, fluor inhibeatur, acrimonia temperetur: Hunc in finem sequentia usitatiora, inter plurima ab Auctoribus recensita, medicamenta excellunt, ut plantago, portulaca, millefolium, flor. rosar. rubr. balaustr. rasur. eboni, bursa pastoris &c. sacchar. saturni, lapis prunellæ, Tinct. corall. Martis adstring. ol. & sp. vitrioli. sp. sulphur. p. Campanam, nitri acetum stillatit. &c. Camphor, bolus Armena, omnes terræ figillatæ, oculi cancri, sanguis draconis: inter composita præprimis conducunt syrup. de symphyto Fernel. myrtinus, papav. errhat. papav. albi, portulacæ, sacchar. rosar. Trochisci de terrâ figillatâ &c. ex quibus variæ pro ægrorum libitu aut Medici judicio, formulæ componi possunt, v. g. præscribatur talis mixtura, de qua patiens subinde sumat cochlear.

℞. Aq. plantag. ℥ij.

Cinnamoni ℥ij.

conselt. de byacynth. ℥i℞.

aceti stillat. ℥iij.

pulv. ocul. cancr.

corall. rubr. pp. an. ℥i℞.

flor. balaustr. ℥℞.

sanguin. dracon. ℥j.

laudani opiat. gr. ij.

syrup. Myrtini. ℥j.

M.

Insuper præscribi potest conditum, de quo æger aliquando sumat particulam.

℞. Conserv. rosar. rubr. ℥j℞.

carnis Cydonior. ℥℞.

Diascord. frascst. ℥iij.

Spirit.

Spirit. diatragaanthi, frigid. ℥iſ.

lapid. Hemat. pp. ℥j.

Syrup. papav. errhat., vel de symphyto Q. S.

M. F. Conditum.

Præscribi quoque potest hic pulvis

℞. *Sem. Hyosciami,*

papar. albi. an. ℥x.

terra sigill.

corall. rub. an. ℥v.

sacchar. rosat. ℥iij.

F. pulvis. dosis ℥j. Mane & vesperi prædictus pulvis in pilulas vel tabulas idoneas, adjiciendo solutionem tragacanth. vel syrupum idoneum, redigi potest: Cl. Majerne magnis laudibus hic extollit succum tenuissimum fol. Urticæ urentis, cujus per subsidentiam depurati bis in die exhibet ℥v.

Insuper hic linctus præscribi potest, sc.

℞. *Syrup. de symph. mirtini.*

papav. errat. an. ℥j.

papav. alb. ℥ſ.

M. F. linctus.

X X V I.

Ad vasa consolidanda convenit tale vel simile decoctum; de quo ter de die æger largiorem haustum bibat.

℞. *Rad. Consolid. Major, vel symphyt. major. ℥iſ.*

Herb. plantag. polygami. scabiosa.

flor. papav. errhatici. an. m. j.

passular. major. cum arillis. ℥iij.

liquiritia rhasæ. ℥j.

Coq. in S. Q. aq. Hord. ad ℥iij.

X X V I I.

Ad præveniendam sanguinis in pulmone effusi corruptionem in saniem vel pus, nonnulli balsam. sulph. anisat. bis terre in die ad gut. 1v. vel. v. usurpat. præscribunt.

X X V I I I.

Verum omnia ut breviter comprehendamus, in hujus affectus curatione præcipue ad *causam* attendendum est; sic si à nimia sanguinis copia, vel ejus qualitate vitiosa, motu-ve violentiori ortum ducat *Hæmoptoe*, tunc ea in usum cedunt, quæ sanguinem minuunt, corrigunt, ac motum violentiorem inhihent: si à mensibus, hæmorrhoidibus, narium hæmorrhagiis &c. suppressis hic affectus excitetur, tunc ea profunt, quæ in prædictorum affectuum suppressione præscribi solent: sic quoque in aliis.

X X I X.

Non minimum vero hic pondus *Diatæ* addit *mutatio*, unde & illinc petendum auxilium. Aer ergo sit temperatus, & magis ad frigiditatem inclinet: Cibus sit refrigerans, siccans, atqui paulo adstringens, glutinosis mixtus, præsertim si à vasorum ruptura exorta sit *Hæmoptysis*, ut sunt pedes vitulorum, hædorum aut agnorum, item pultes ex amylo, oryza & lacte paratæ, in pauca tamen quantitate exhiberi debent, ne sanguis adaugeatur: abstinendum ab omnibus acris, hoc est sale aut pipere conditis, similibusque tussim excitantibus: Potus sit Cerevisia tenuis vel chalybeata, Decoctum hordei mundati cum florib. rosar. rubr. &c. paratum, ut & aliquando vinum rubrum adstringens, vel decoct. ex rad. chinæ, falsæ paril. rasur. cc. &c. in animali functione, somnus & vigiliæ non excedant mediocritatis limites: Motus nimius, præcipue pectoris clamores, cachinnus, & cantus fugiantur; quies e contra imperetur: excrementa alvi Indies arte aut natura respondeant: ab affectibus animi vehementioribus abstineat æger, præsertim ab ira; vitet quoque venereum. Hisce omnibus secundum artem administratis, nunc citius nunc tardius expectari potest sanitatis amissæ recuperatio, pendens à Providentia & Auxilio Divino, sine quo nil laudabile præstamus.

COROLLARIA.

I.

Omne animal fit ex ovo.

II.

Fœtus conceptio non fit in utero sed in ovario.

III.

Virgo concipere potest, cui nunquam menses fluxere.

IV.

Epileptica in ipso paroxismo concipere potest.

V.

Illud quod mulieres in coitu excernunt non est verum semen.

VI.

Legitimus esse potest fœtus undecimo mense editus.

VII.

Astris male propitiis octimestrem nasci, qui reputat, infelici sidere sese natum prodit.

VIII.

Ossa pubis in partu difficili dehiscere defendimus.

IX.

Lac non generatur ex sanguinẽ, sed ex chylo.

X.

Chylum ex vasis lacteis intestinorum immediate mammis communicari absurdissimum est.

XI.

Lac in mammillis non semper probat Gravitationem.

XII.

Non semper venasectio gravidis nocet.

XIII.

Nec menstruorum fluxus fatui.

XIV.

Salvum qui humorem inutilem agnoscunt, à recto ratiocinandi deflectunt tramite.

XV.

Adagium, sanis omnia sana, falsissimum.

XVI.

Πολυτροπικόν, quod in ore est omni populo proverbium, vinum post
lac salubre, lac post vinum venenum, non usque adeo certum qui-
dem, quam tritum.

XVII.

Num hoc vel illud alimentum primum vel postremum assumatur,
perinde.

XVIII.

Calculum in vesica dissolvi posse, neg.

XIX.

An possint parentum morbi jure hereditario in nepotes transferri in-
tacta prole intermedia, aff.

XX.

In Gonorrhæa virulenta principio injectiones adstringentes pessima
sunt.

XXI.

Seminarium pestis recte statuitur infectus (quo communi fruimur
vita) æer.

XXII.

In Chlorosi sive morbo virgineo præstans remedium conjugium
est.

XIV.

XV.

A P P L A U S U S

Doctissimo Viro-Juveni

D. SAMUELI DIONYSIO,

C U M

*De sanguinis sputu disputans, summa cum laude
Medicinæ Doctor crearetur.*

Uem *Phæbusque* ardet, quemque & *Podalyrius* ardet,
Cui *Pæon* dudum summus amicus erat;
Quem sibi *Galenus* semper gloriatus alumnum,

Quemque *Machaon* amat, quemque amat *Hippocrates*;

Hic scandit cathedram, doctoque hic differit ore:

SANGUINIS hic SPUTUM tractat & Hic *Medicè*.

Hic, *DIONYSI*, nunc debetur digna corona:

Traditur hic; doctum cingit & ecce caput?

Hos fructus vestrum; SAMUEL, Medicina laborum

Impertit, genii lucida signa tui.

Pergas! nulla dies memori Vos eximet ævo.

Sed manet æternum lausque decusque tuum.

FRANCISCUS VAN BERGEN

dictus MONTANUS. J. U. D.

Z E G E N - W E N S C H

Aan de HEER, mijn HEER

SAMUEL DENYSSSEN,

Toen zijn E. na oopenlijke redenkaveling, van het
BLOED-SPUWEN, tot Doctor in de *Medicijne*
gepromoveerd wierd, in UTRICHT
den 10. Maart 1692.

*Crescit, occulto velut arbor avo,
Fama Marcelli. HORAT.*

D At somtijds in een droom, de waarheid leid verborgen,
En datze aan ons ontdekt een saak, die naderhand
Zoo te gebeuren staat, vernam ik heden morgen,
Daar ik lag uytgestrekt op 't sagte ledekant.

APOLLO (droomde ik) by de *Musen* neergeseten,
Op Pindus berg, zoo schoon, gelijk een paradijs,
Liet aan HIPPOCRATES, GALEEN, en CELSUS wéten
Dat hy een bete broods met haar gesind was te éten,
Fuyft met het klok-geslag van twaleven precijs.
Zy quamen alle dry, en sonder lang te vragen
(Alzo de tafel stond gedekt met schone spys)
Begaven zig ter disch, met hongerige magen,
En peurden lustig aan het knabbelen, en knagen
Der bouten eens Faifants, en smakelijk Patrijs.
Wel (zeyde APOLLO) na het spreken van den zégen,
Bekranst met *Lauwerier* om 't hoofd, naar de oude wijf,
Hoe is het in de School van Utrecht thans gelégen?
Slaan nog de Meesters in het spoor van uwe wégen?
Of zijn de menschen daar ook lekker, en wat vijs?
Wie leert'er thans? wie of de Leereeling mag wésen?
Wie heeft de lof? aan wien behoord de hoogste prijs?
De goddelijke konst van zicken te genézen,
Is die zo hoog in top, alsze eertijds was, gerézen?
Zeg ongeveynst, geef my uw oordeel, en advijs.

Toen

Toen zeyde HIPPOCRATES, ik spreek hier onbedwongen,
Mijn tonge is vry, zy geeft aan niemand tol, of gij,
De Meesters alle bey zijn Mannen, dat geen tongen
Ooit hebben naar waardy, haar lof, en roem gezongen,
Als zijnde in kennisse doorletterd, gauw, en wijs,
En boven andere vermaard in wetenschappen,
Gelijk een *diamant* blinkt boven glas, en ys,
Hy die althans met lof beklauterd de eeren-trappen,
En menig man tart, die bejaard is, oud, en grijs,
Hy die zijn Meesters poogd op 't vlytigst na te stappen,
Is mijnen Liefeling, den deftigen DENYS.
Hy heeft sig treflijk in mijn Oeffen-school gedragen,
Hy is, ... doch 't vordere verstond, of hoorde ik niet;
Als wakker wordende door 't hollen van een wagen,
Der maten, dat de slaap my t'eenemaal verliet.
Des is mijn pligt, terwijl ik wete, dat mijn dromen
Zijn waar bevonden, u te wenschen in het kort,
Dat God de Heer u, uyt zijn goedheyds volle stromen;
Bedauwe met een gonst, die nooit verminderd word;
Dat uwes levens-loop verlengd zy; Dat de kranken
Genesen werden door uw hulp, beleyd, en raad,
En u dan trouwelijk beloonen, en bedanken;
Dat uwen lof, en roem, zo lang de wereld staat,
Zy rugtbaar in den mond van kinderen, en néven;
De Heelkunst moet door u, gy door de Heelkunst leven.

D. HAVART.
Med. Doct.

OP

O P D E

Bevordering van den HEER

SAMUEL DENYSSSEN.

Wanneer zijn Ed. met groote Lóf en aller toe-
juichinge ter Artsenije wierd ingewijd.

oor naerstigheid en deugd kan men het al verwinnen,
De naerstigheid verheft een Dienaar tót een Heer,
Zij voerd, die haar ombelsd tót op den top van eer:
Zij is de moeder van 't geluk, en scherpt de zinnen.
Zij kan een segten slaaf doen klimmen op den troon;
Geleerdheid, wijsheid pragt en allerhande gaaven,
Zijn in de naerstigheid en in de deugd begraaven,
Die naerstig is verdiend eene onverwelkbre kroon.
Met recht DENYSSSEN dan verëere ik u mijn' dichten;
Vermids ge op deezen dag door de eedle naerstigheid
Verkrijgen zult den loon van uwen arbeid.
Vaar voort Galenus Zoon, maak dat de dood moet zwigten
Voor uwe konst, en maak den zieken mens gezond!
Versterk het lichaam door de kragt van uwe dranken,
Genees, door Godes hulp, gelukkiglijk de kranken:
Dus blaafd de faam uw lóf de gantse waereld rond.

SAMUEL VANDER HEIDEN.